

ΕΥΤΕΡΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

Φυλλάδ. 32.

Τόμος. Ζ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1854.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΑΣΣΟΥ

(Συνέχεια δρα φυλ. 31)

Ἡ ὑποδοχή τοῦ Ῥούβενς εἰς τὴν Φεράρραν ἦτο ἀξία τοῦ πρέσβεως τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μαντοῦνης, ἀξία τοῦ περιβοήτου ζωγράφου, περὶ οὗ πολὺς ἐγένετο ἤδη λόγος εἰς τὴν Ἰταλίαν, φίλην τότε περιπαθεστάτην τῶν τεχνῶν, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Οὐδὲ ὁ Μιχαὴλ Μονταῖν παρεδίδετο ἐν μέσῳ τῶν τιμῶν τῶν εἰς τὸν σύντροφόν του ἀποδιδομένων, καὶ ὁμοίως, ἂν καὶ πολλὴν ἔχαιρε φήμην διὰ τὰ δοκίμιά του, ἐφαίνετο, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγε γελῶν καὶ ἄνευ φθόνου, ἐφαίνετο ὡς ἀστὴρ ὅστις ἀπέβαλε τὴν διαύγειαν καὶ τὴν λάμψιν, διότι εὗρίσκετο πολλὰ πλησίον τοῦ ἡλίου. Ἀλλ' ἐπαρηγορεῖτο ἐν τῇ πρὸς τὸν Ῥούβενς ἀγάπῃ, καὶ μάλιστα ὅτε ἀνέπτυσσε τὸ θέμα τοῦτο, διατεινόμενος ὅτι τὰ πλήθη ἀρέσκονται μᾶλλον εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἢ εἰς τὴν φιλολογίαν, διότι ἡ μὲν ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡ δὲ

πρὸς τὸ πνεῦμα. Ὁ Ῥούβενς ὁμοίως, ἀκάματος ἐν φιλοπονίᾳ, κατῴρθησε νὰ ὑπεκφύγῃ ἄνευ ἐπιτηδεύσεως, πολλὰς διατριβὰς τε καὶ ἑορτὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐτοιμαζομένας. Τῇ ἐπαύριον τῆς ἐλεύσεώς του, ἐργασθεὶς κατὰ τὸ ἡμῖσι τῆς ἡμέρας, ἐξῆλθε μετὰ τοῦ Μονταῖν, ἵνα μελετήσῃ τὰς πολυτίμους εἰκόνας, ὅσαι ἦσαν ἡθροισμένοι εἰς τὴν Φεράρραν. Οὕτω δὲ ἀσχολούμενοι ἐνουκτώθησαν καὶ ἐτοιμάζοντο ἤδη νὰ ἐπιστρέψωσι, διότι ὤφειλον νὰ ἐνδυσθῶσι διὰ τὸν χορὸν τοῦ ἡγεμόνος Ἀλφόνσου, νεωστὶ νυμφευθέντος τὴν Μαργαρίταν, ἀδελφὴν, ὡς γνωρίζομεν, τοῦ Βικεντίου Γονζάγου, ὅτε ἤκουσαν αἴφνης φωνὰς τινος παραδόξου, αἵτινες ἐπροξένησαν φρικίαςιν εἰς τὸν Ῥούβενς.

— Ἀνὲν εἶναι τίποτε, εἶπε μετ' ἀδιαφορίας θεράπων τις συνοδεύων αὐτοὺς, αἱ φωναὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖον ὅπου κλείονται οἱ πάσχοντες παραφροσύνην.

Παραφροσύνη! οὐδέποτε ἡ φοβερά λέξις παρῆναι εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ Ῥούβενς, ὅστις ἐπλησίασε μετὰ φανεράς συγκινήσεως εἰς τὸν

εὐντροφόν του, καὶ εἶτα ἀναφέρων ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ τρέμου,

— Αἶ, τοιαῦτα ἀδυναμίαι, εἶπε, δὲν ἀρμόζουσιν εἰς ἄνδρα, ὅταν μάλιστα καθιερώνη τὴν ζωὴν του εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὸ Μωροκομεῖον.

Καὶ εἰσῆλθον, καὶ τοὶ δυσαρεστουμένου τοῦ Μονταίν ὅστις, ἐν τῇ κομψείᾳ τοῦ ἐγωῖσμοῦ του, δὲν ἤθελεν νὰ ἐκτεθῇ εἰς τοιαύτας ἀλγεινὰς συγκινήσεις, εἰσῆλθον ἀμφοτέρω εἰς τὸ θλιβερόν τοῦτο καταγώγιον, τὸ παρομοιάζον εἰς τὸν ἄδην ὅπου ἤκούοντο οἱ θρηνοὶ καὶ οἱ τριγμοὶ τῶν ὁδόντων. Οὐδὲ ὁ Δάντης ἐπλάσέ ποτε φοβερώτερόν τι τοῦ μωροκομεῖου, ὅπου δὲν ἐφαίνοντο ἡ βαρύταται ἀλύσεις καὶ μαστιγώσεις καὶ ὁλοθυμοὶ καὶ εἰρκταί, καὶ πανταχοῦ δυστυχεῖς, ἡμίγυμνοι, ἐρριμμένοι ἐπὶ ἀγύρου καὶ ἀπεριποίητοι, ὡς ἂν ἦσαν ἀπεγνωσμένοι θεραπείας. Ἀρῶν περιῆλθον ὀλίγον τὸν Κώκυτον τοῦτον τοῦ ἄλγους καὶ τῶν θλίψεων, ἡτοιμάζοντο οἱ δύο φίλοι νὰ ἐξέλθωσι μετὰ καρδίας συντετριμμένης καὶ πνεύματος τεταραγμένου, ὅτε διαβαίνοντες τὸ τελευταῖον δωμάτιον, ἐξεπήδησεν αἰφνης δυστυχῆς τις παράφρων ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν δεσμοφυλάκων, οἵτινες ἤθελον νὰ τὸν ἀλυσσοδέσωσι, καὶ ἔδραμε πρὸς τοῦς ξένους αἰτῶν προστασίαν, ἀλλὰ μόλις ἰδὼν αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον, ἐγονάτισε πρὸ τοῦ Πέτρου-Παύλου, καὶ ἐπιψάβων τὸ μέτωπον ὥσπερ ἀνακαλῶν τὴν μνήμην, ἐπεφώνησε.

— 'Ρούβενς! 'Ρούβενς!

Καὶ ὁ μὲν ζωγράφος ἐξεπλάγη ἀκούων τὸν παράφρονα καλοῦντα αὐτὸν κατ' ὄνομα, ὁ δὲ δυστυχῆς ἠγέρθη, ἔδεξιώθη τὸν νεανίαν, καὶ ἐπανέλαβε.

— Προστάτευσόν με! σῶσόν με ἐκ τῆς καταδίκης ταύτης, διότι ἀποθνήσκω! διότι παραφρονῶ, ἂν δὲν παρεφρόνησα ἤδη! Μὲ καταδιώκουσι μετ' ἐπιμονῆς, μετὰ μίσους ἐπιτηδεῖου . . . συνενοῦνται μάλιστα μετὰ τῶν δαιμόνων τῆς κολάσεως. Ναι, τὴν νύκτα, βουρκύλακας (*) ἀναβαίνει ἀπὸ τὸν ἄδην καὶ μὲ βασανίζει, μὲ στρεβλώνει ἀδιακόπως, δὲν μὲ ἀφίνει οὐδὲ νὰ ἡσυχάζω, οὐδὲ νὰ κοιμῶμαι. Μοῦ κλέπτει τὸ ὀλίγον ἀργύριον, ὅπερ μοὶ δίδουν ἐκάστοτε οἱ ἀγαθοὶ χριστιανοὶ οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸ Μωροκομεῖον. Ἄν θέλω νὰ φάγω, μολύνει τὸ φαγητόν μου καὶ τὸ πικραίνει, ἂν γράφω, ἡ ἀόρατος χεὶρ διασηκρπίζει τὸν χάρτην μου, συντρίβει τὸν κάλαμόν μου . . . Κρότοι βωβοί, ὅπτασις νυκτερινὰ, ἤχοι κωδῶνων καὶ ὥρολογίων μὲ ἐγείρουσι τρέμοντα, καὶ μὲ παγόνουσιν ἀπὸ φρίκης. Δὲν ἀντέχω πλέον! κατεβλήθη! Ὅλα τὰ μέλη μου πονοῦν, ὁ πυρετὸς μοῦ ἀφαιρεῖ τὴν δύναμιν νὰ παραπονῶμαι. Σπινθῆρες

φλογεροὶ ἐκχύνονται ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου! σπρίγματα φοβερά σχίζουσι τὴν ἀκοήν μου! ἐπίστευσα ὅτι ἐπαθον ἐπιληψίαν, καὶ ἐφοβήθην μὴ χάσω τὸ φῶς μου, ἀλλ' ἐν θαῦμα . . . ναι ἡ παρθένος Μαρία καταβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἡ παναγία, ἡ ἀειπαρθένος θεοτόκος ἔρχεται πρὸς με, κρατοῦσα εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν θεῖον υἱόν, περικυκλουμένη ἀπὸ δόξαν, ἀπὸ κύκλον φωτὸς διαλάμποντα εἰς χρώματα ὠραία καὶ διαυγῆ. Καὶ πρὸ ὀλίγου ἔτι, ὅτε ὑμεῖς εἰσῆλθετε, ἦτο πῆσιόν μου, μοὶ ἔδειξε διὰ τοῦ ἱεροῦ δακτύλου τὴν ἐπὶ τοῦ στήθους σου ἀργυρᾶν παναγίαν, ἣν ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἐχάρισα εἰς τὸν ἐκ Κολωνίας 'Ρούβενς, καὶ ἔπειτα ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἐρρησα τότε πρὸς σέ, ἀλλ' οἱ δῆμοί μου ἠθέλησαν νὰ μὲ κρατήσωσιν.

Ὁ δὲ 'Ρούβενς ἤκουε μετὰ τρόμου, μὴ τολμῶν νὰ πιστεύσῃ τὰ ἀκουόμενα.

— Ἀλλὰ τὴν Παναγίαν, ἐπεφώνησε, τὴν Παναγίαν ταύτην, Τορκβάτος ὁ Τάσος τὴν ἐχάρισεν εἰς τὸν πατέρα μου, αὐτὸς ὅστις εἶχε σώσει τὴν ζωὴν του!

— Εἶμαι ὁ Τορκβάτος Τάσος, ἀπεκρίθη ταπεινοτάτη φωνὴ ὁ ἀξιοδάκρυτος δεσμώτης.

Ἐνῶ δὲ ὁ 'Ρούβενς καὶ ὁ Μονταίν διατάζοντες καὶ ἀλγοῦντες ἔβλεπον περὶ αὐτοῦ ὥστε ἔρωτῶντες ἂν ἔλεγεν ἀλήθειαν, οἱ φύλακες ἀπεκρίθησαν.

— Αὐτὸς ὁ παράφρων εἶναι ὁ Τορκβάτος Τάσος.

Καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀρπάσωσιν, ἀλλ' ὁ 'Ρούβενς, στὰς ἐν μέσῳ τῶν ἀχρεῶν ἐκείνων καὶ τοῦ δεσμώτου,

— Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου μου, εἶπε, τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μαντούης, μὴ ἐγγίσετε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον! καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ὥσπερ προστατεύων αὐτόν· ἐὰν ἡ Φεράρρα δὲν ἔχη, διὰ τὸν Τορκβάτον Τάσον, ἡ ἐν ἄτιμον Νοσοκομεῖον, ἡ Μαντούη καὶ ἡ Φλανδρία τῷ προσφέρουσι καὶ ἄσυχον καὶ περιποίησαι, ὅσα χρειάζονται ἵνα θεραπεύσωσι τὸ κακὸν ὅπερ ἐπροξενήσατε εἰς αὐτόν. Ὅποια ἐντροπὴ διὰ τὴν Φεράρραν, ἥτις ἀνταμείβει διὰ διωγμῶν τὴν δόξαν ἣν περιποίησεν αὐτῇ ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰταλίας!

Ἐν τούτοις ὁ Τάσος, γονατίζων ὁλονὲν πλησίον τοῦ 'Ρούβενς, τὸν ἤκουε μετὰ χαρᾶς ἅμα καὶ ἐκπλήξεως, καὶ ἐψιθύριζεν αὐτῷ ταπεινοτάτη φωνή.

— Μὴ με ἐγκαταλείπης! σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς σου! εἰς τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας, ἣς τὴν εἰκόνα φέρεις ἐπὶ τοῦ στήθους, μὴ με ἐγκαταλείπης! ἔρχονται φοβεραὶ τινες στιγμαί, ὅπου ἐρωτῶ ἐμκυτὸν μετὰ τρόμου, ἐὰν τὸ λογικόν μου ἐσαλεύθῃ, ἀλλὰ θέλουν τὸ ἀφαιρέσει μετ' ὀλίγον ἐντελῶς, ἐὰν μείνω ἐδῶ πλεονέτερον! Ὁ διευθυντὴς τοῦ μωροκομεῖου εἶναι ποιητὴς — ποιητὴς στίχων ἀηδεστάτων, — ἀνάξιος μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις μὲ καταδικάζει νὰ βασανί-

(*) Ταῦτα διαλαμβάνονται ἐν τῇ σωζομένῃ ἐπιστολῇ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, τῇ λατινιστῇ συντεταγμένῃ πρὸς τὸν Ἰερώνυμον Μερκουριάδην, καθηγητὴν τότε ἐν Παταυῶ.

ζωμαι διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν στίχων μου, καὶ τὴν δόξαν ἐμοῦ, ὃν θεωρεῖ μαθητὴν του. Ὁ ἀπάνθρωπος . . . μοὶ ἀφαίρει τὸν χάριν, καίει τὰς στροφάς μου, προχθῆς μὲ ἐξύλισαν — ἐξύλισαν τὸν Τάσσον! — διότι ἐν στιγμῇ ἀπεγνωσμένης εὐθυμίας ἔγραψα ἁσμάτιον πρὸς γαλῆν, παρκαλῶν νὰ μοὶ θανείσῃ λύχνον τὸ πράσινον φῶς τῶν ὀφθαλμῶν της! Ὡ μὴ με ἐγκαταλείψεις, διότι καὶ νεις δὲν μὲ προστατεύει! οὔτε ὁ αὐτοκράτωρ Ροδόλφος, οὔδὲ ὁ Καρδινάλιος Κόντιος αὐτὸς ἀποκρίνονται εἰς τὰς συνεχεῖς ἐπιστολάς μου. Ἰσως δὲν περιέρονται μέχρις αὐτῶν. Ἐλέησόν με! ὦ ἂν ἐγνωρίζεις, πόσον εἶμαι ἄξιος οἴκου καὶ θρήνων! Ἐσχεδιάζον νὰ γράψω δύο ἐποποιίας, ἐκλέγων θέματα παθητικώτατα καὶ εὐγενῆ τέσσαρας τραγωδίας, ὧν διέγραψα ἤδη τοὺς σκελετοὺς καὶ διάφορα ἄλλα εἰς πεζὸν λόγον, περὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἀνθρώπων πραγματευόμενα. Ἐμελέτων νὰ συνδέσω τὴν εὐγλωττίαν μετὰ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἠλπίζον νὰ ἀφήσω ὄνομα ἀθάνατον. Καὶ τώρα ὑπὸ τοσούτων συμφορῶν μου βασιανίζομενος, παρήτησα πᾶσαν περὶ δόξης σκέψιν! Εὐτυχὴς ἂν ἠδυνάμην νὰ κορέσω τὴν δίψαν, ἥτις μὲ καταφλέγει! Ὡ διατὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐλπίσω τὴν ταπεινοτέραν τῶν κοινωνικῶν θέσεων, ὅπου νὰ ζῶ ἀφανὴς καὶ ἀδίκωτος; Δὲν ἀνελάμβανον μὲν τὴν διὰ παντὸς ἀποβληθεῖσαν ὑγείην μου, ἀλλ' ἔζων τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας μου ἁθασανίστους, ἐντίμους, ἀπηλλαγμένους ὕβρεων φοβερῶν. Ἐάν δὲ οἱ ἄνθρωποι ἠρνοῦντο νὰ μὲ συνδράμωσιν, ἐπεκαλούμην τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἐπορευόμην μετὰ τῶν κτηνῶν πρὸς τὰς ὄχθας τῶν βρύσεων καὶ τῶν βυάκων, ἵνα πραῦνω ἐλευθέρως τὴν διακαῇ δίψαν μου. Ὀλίγον φοβοῦμαι τὸ μεγαλεῖν τῶν παθημάτων, ἀλλὰ μετρώ τὴν διάρκειαν μετὰ τρόμου, καὶ τοῦτο μόνον ἀρκεῖ ἵνα μὴ σκέπτομαι, ἵνα μὴ γράφω! ἡ ιδέα φυλακίσεως ἀτελευτήτου καὶ ἡ ἀγανάκτησις διὰ τὰς ἀναξίας βασάνους μου μοῦ προσασχέουσι τὴν μελαγχολίαν. Τὸ βυπαρὸν τῶν γενεῶν καὶ τῆς κόμης καὶ τῆς ἐνδυμασίας μου, μὲ ἀναγκάζουσι νὰ ἀποστρέφωμαι ἑμαυτὸν, ἡ δὲ ἐρημία, εἰς ἣν κατεδικάσθην, εἶναι ἡ σκληροτέρα, εἶναι ἡ μᾶλλον θανάσιμος ἐχθρά μου. ἐγὼ τὴν ἔφευγα καὶ εἰς τὰς ἡμέρας τῆς εὐτυχίας μου! . . .

— Μὴ φοβηθῆς πλέον, εἶπεν ὁ Ρούβενς, εἶσαι ἐλεύθερος, διότι δὲν σαλεύω ἀπὸ τὸ κατὰστημα τοῦτο τῆς θλίψεως, ἐάν δὲν ἐξέλθωμεν ὁμοῦ.

— Καλέ μου ζωγράφε, παρετήρησεν ὁ Μονταίν, εἶναι φρονιμώτερον νὰ ἀφίσης εἰς τὴν ἐπιμελείαν μου τὸν Τορκβάτον Τάσσον, καὶ νὰ σπεύσῃς εὐθὺς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἡγεμόνος Ἀλφόνσου ἵνα αἰτήσῃς τὴν διαταγὴν περὶ τῆς λυτρώσεως φίλου καὶ σωτῆρος τοῦ πατρός σου.

Καὶ ἐτόνισε καθηρωτέρας τὰς τελευταίας λέξεις.

— Πίστευσόν με, προσέθηκεν ἰδίᾳ, ἐάν δύνασαι μὴ εἰπῆς τὸ ὄνομα τοῦ δεσμώτου, οὐτινος αἰτεῖς τὴν λύτρωσιν, διότι ὁ Τάσσος ἡγάπα τὴν ἀδελφὴν τοῦ δουκὸς Ἀλφόνσου, τὴν ἡγεμονίδα Ἐλεονώραν,

καὶ ἀντηγαπάτο. Ἴδου τὰ ἀληθῆ αἷτια τῶν σκληροτήτων καὶ τοῦ μίσους. Ἔσο λοιπὸν ἐπιδέξιός καὶ σπεῦσον μὴ τις γνωστοποιήσῃ τοῦτο εἰς τὸν ἡγεμόνα· ἐγὼ προετοιμάζω τὰ τῆς κρυφίας ἀναχωρήσεως τοῦ φίλου μας· ἐξελθὼν ἅπαξ τῆς Φεράρρας, ὁ δοῦξ δὲν τολμᾷ νὰ εἴπῃ τι πλέον, θέλει μάλιστα προσποιηθῇ ἐγκρίνων τὴν προθυμίαν μας. Τὸν γνωρίζω, οὐδεὶς Ἰταλὸς ἄλλος αἰσθάνεται μᾶλλον αὐτοῦ τὸ πάθος τοῦ μίσους, τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκδικήσεως καὶ τὴν ταπεινώσιν τῆς ἡττης.

Ὁ δὲ Ρούβενς ἐννοήσας κάλλιστα τὴν συνέσειν καὶ τὴν ἐπιτηδεϊότητα τοῦ Μονταίν, ἔσπευσε παρὰ τῷ Ἀλφόνσῳ καὶ διὰ βλέμματος ἀταράχου, δι' ὕφους γαληνιαίου καὶ ἀδιαφόρου, ἐζήτησε τὴν ἐλευθερίαν ἐνὸς ἀσθενοῦς τοῦ μωροκομείου, ὅστις ὑπῆρξε στενὸς φίλος τοῦ πατρός του, ὁ δὲ δοῦξ ὑπέγραψεν ἀδιστακτικῶς τὴν διαταγὴν, ἵνα ἐλευθερωθῇ ἀμέσως ὁ ἄνθρωπος, ὃν θέλει δεῖξει ὁ ζωγράφος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μαντούης. Καὶ ὁ νεανίας καλλιτέχνης ἐπέστρεψε πλήρης χαρᾶς εἰς τὸ μωροκομεῖον, καὶ ἔλαβε μετ' αὐτοῦ τὸν Τορκβάτον Τάσσον, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν του, καὶ ἐθάρρει ὅτι ὠνεῖρευετο.

Ὁ δὲ Μονταίν, σκεπάζων διὰ τοῦ μανδύου του τὸν Τάσσον, ἵνα κρύψῃ εἰς τοὺς ὄρωντας τὰ ῥάκη τοῦ ποιητοῦ, ὠδήγει αὐτὸν εἰς τὴν κατοικίαν του, ἀλλ' ὁ Τάσσος διαβαίνειν πρό τινος ἐκκλησίας, ἰκέτευε τοὺς προστάτας ἵνα τὸν ἀφήσωσι νὰ γονατίσῃ πρὸ τῶν εἰκόνων καὶ δοξολογήσῃ τὸν ὕψιστον διὰ τὴν τεράστιον ἐλευθερίαν του. Καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐπιμόνως ἐδέετο, τοσοῦτον ζωηρῶς διετίνετο ὅτι ἡ κειράρθεος τὸν διέταττε νὰ προσευχηθῇ, ὥστε ἐνέδωσαν φοβούμενοι μὴ καταληφθῇ ὑπὸ παραφροσύνης. Καὶ ὁ Τάσσος, γονυκλιτήσας μετ' ἀταραξίας, προσυχήθη ἐν κατανύξει, καὶ ἔγερθεῖς ἐπειτα ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ, ὅτε ἰδὼν μνημᾶ τι νηπὸν, ἐξέχυσε κραυγὴν καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν ἀναισθητός . . . ἐπὶ τῆς πλακὸς ἐπεγράφετο τὸ ὄνομα ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΕΣΤ.

— Ἄς τὸν ἀρπάσωμεν! ἐπερώνησεν ὁ Μονταίν· μὴ τὸν ἀφήσωμεν εἰς τὸ ἀξιοθρήνητον τοῦτο μέρος. Ὁ τάφος, Ρούβενς, εἶναι ὁ τάφος τῆς γυναικὸς, ἥτις ἤγειρεν εἰς τὴν καρδίαν του τὸν δυστυχῆ ἔρωτα, δι' ὃν ὑπέστη τοσαύτας συμφορὰς καὶ τοσαῦτα παθήματα. Δὲν ἀντέσχεν, ἡ δυστυχὴς, εἰς τὸ ἄλγος τοῦ ἔρωτός της καὶ κατέβη εἰς τὸ μνημα πρὸ ἐξ ἡδὴ μηνῶν. Ἄς τὸν φέρωμεν ἔξω, ἃς σπεύσωμεν!

Καὶ τὸν ἔφερον, ὅπως ἠδυνήθησαν, εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν. Εὐτυχῶς ὑπὸ τῆς νυκτὸς ἐπελθούσας βοηθούμενοι κατάρθωσαν νὰ φθάσωσιν ἄνευ ἐμποδίων, καὶ ἔπρεπε μετὰ πολλῶν περιποιήσεων νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν ζωὴν τὸν ἀτυχῆ Τορκβάτον.

— Ὡ! δὲν ζῇ πλέον ἐκείνη! ἐπερώνησεν ὅτε ἀναφῶρων ἑαυτὸν ἠδύνατο νὰ ἐλαφρύνῃ διὰ τῶν παρὰ τὸν τὴν ἀλγεινὴν ὁδὸν τῆς ψυχῆς του. Ἀφήσατέ με, ναί, ἀφήσατέ με νὰ ἀποθάνω! πῶς

Θέλετε νὰ ζήσω χωρὶς ἐκείνης; ὦ, ἀπέθανε; ὦ ἐν-
νοῶ τώρα διατὶ ἡ Παναγία κατέβαιναν ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ; πρὸς παρηγορίαν μου! . . . ἀπέθανε, δὲν
ζῇ πλέον! Ὁσέ μου, ἄφες με νὰ ἀποθάνω, ἔνωσόν
με μετὰ τῆς Ἐλεονώρας.

Καὶ ἡ ἀπόγονός του ἦτο ἀπαρηγόρητος. Οὐ-
δέποτε ἄλλος ἐχύθη ἐκ τῆς ψυχῆς κραταιότερον.
Ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀνάγκη νὰ τὸν με-
ταφέρωσι πέραν τῆς Φεράρρης, ἄλλως ἐκινδύνευεν
ὁ φυγάς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν δικτῶν
του. Ὁ Μονταὶν ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἐχρησίμευον πο-
σῶς αἱ παρηγορίαι, καὶ ἐτοιμάσας, ὥςτις ἐπι-
τήδειος χημικός, ποτόν τι ἀξιόλογον — γνωρίζο-
μεν ὅτι κατεγίνετο ἐνίοτε εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύ-
την — ἐπότισε μετὰ δυσκολίας τὸν Τάσσον, ὅστις
ἀφέθη ἅμα εἰς ὕπνον ληθαργικόν. Ἐπειτα δὲ, ἐμ-
πιστευόμενος τὸν δυστυχῆ εἰς ἓνα τῶν ὑπηρετῶν
του, ἐπιτήδειον καὶ νουνεχῆ, παρήγγειλε νὰ ἐμ-
βῇ εἰς ἄμαξαν καὶ νὰ σπεύσῃ πορευόμενος εἰς τὴν
Μάντουαν. Δοὺς δὲ καὶ λεπτομερεῖς περὶ περι-
ποιήσεων ὁδηγίας, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ Ρούβενς εἰς
τὴν αὐλὴν τοῦ δουκὸς τῆς Φεράρρης. Ἀνεκοινώθη
ἤδη ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ Τορκιάτου καὶ ὁ ἡγε-
μὼν ἐμάνθανε τοῦτο καθ' ἣν στιγμὴν οἱ δύο φί-
λοι εἰσῆρχοντο εἰς τὸ μέγαρον. Ἦλθε πρὸς αὐτοὺς
ὡχρὸς διὰ τὴν ἀγανάκτησιν, καὶ ἀρπάσας τὸν Ρού-
βενς ἀπὸ τὸν βραχίονα, τὸν ἔσυρε κατὰ μέρος.

— Ποῦ τὸν ἔχετε; ποῦ τὸν ἔχετε; ἡρώτησεν
ἐξημμένος.

— Γαληνότετε, ἀπεκρίθη ὁ Ρούβενς μετ' ἀ-
ταραξίας καὶ ταπεινῶν τὴν φωνήν, ὡς εἰ θέλων
νὰ τὸν διδάξῃ, ὅτι ἀφρόνως ὠμίλησε μεγάλη φωνῇ,
γαληνότετε, εἶναι ἐλεύθερος, μακρὰν τῆς Φεράρ-
ρης καὶ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ κυρίου μου, τοῦ
ὕψηλοτάτου δουκὸς τῆς Μαντούας.

— Ὁ Βικέντιος θέλει μοῦ ἀποδώσῃ τὸν δε-
σμώτην!

— Γαληνότετε, ὁ ἡγεμὼν μου δὲν προδίδει
κάνένα ἄνθρωπον.

— Καὶ ἄγνοεῖς λοιπὸν ὅτι ὁ δαίλιας ἐτόλμησε
νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέχρι τῆς ἀδελφῆς μου;
καὶ θέλεις νὰ ἀφήσω τὸ αἶσχος τοῦτο ἀτιμώρητον;

— Ἡ ὀργή σας καὶ ἡ ἐκδίκησις ἤθελε διακοι-
νώσει εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε νὰ τηρή-
σῃτε μυστικόν. Πιστεύσατέ με, γαληνότετε, μὴ
παραδίδεσθε εἰς ἀδίκους παραφορὰς, διότι τὸ ἐ-
λάχιστον τῶν ἀποτελεσμάτων ἔσται ἡ διατάρα-
ξις τῆς ἐπιταφίου εἰρήνης.

Ὁ Ἀλφόνσος ἀνέβλεψε τὸν Ρούβενς ὡχρῶν καὶ
περιεπάτει βιαίοις βήμασιν, ἀλλ' αἶφνης ἐπανελ-
θὼν πρὸς αὐτὸν, ἔχων μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη, γα-
λήνην εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς πάντας τοὺς χαρα-
κτῆρας αὐτοῦ τὴν ἀγαθωσύνην.

— Κύριε ἵπποτα, τῷ εἶπε μεγαλοφώνως, ὡς
ἂν ἀπεκρίνετο πρὸς ἐρώτησιν τοῦ Ρούβενς, οὐδὲν
δύναμαι νὰ ἀποποιηθῶ εἰς τὴν φιλίαν τοῦ ἀγα-
πητοῦ ἀδελφοῦ μου, τοῦ ὕψηλοτάτου δουκὸς τῆς
Μαντούας, καὶ μάλιστα ὅταν αἱ αἰτήσεις του φέ-

ρῶνται ὑπὸ τοῦ νεανίου, τοῦ περιβοήτου ζωγράφου,
οὐτινος ἡ εὐφυΐα ἐσχεδίασε ταύτην μου τὴν
εἰκόνα. Εἰς τὴν παράκλησιν σοῦ τε καὶ τοῦ Βικεν-
τίου, χαρίζω τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν δυστυχῆ ἄρ-
ρώστον, ὅστις ὀνομάζεται Τορκιάτος Τάσος. Οἱ
ιατροὶ ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλίματος
δύναται νὰ κατορθώσῃ τὴν θεραπείαν τῆς παρα-
φροσύνης του, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἐπιθυμεῖ, κάλλιον
ἐμοῦ, τὴν θεραπείαν τοῦ ποιητοῦ ὅστις ἔψαλε τὸ
γένος τῶν Ἑστ. Αὐριοι ἀναχωρήσατε μετ' αὐτοῦ,
σύ καὶ ὁ Μονταὶν, προσέθηκε μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ
θέλετε νὰ ἀναχωρήσετε ἀπὸ τὴν αὐλὴν μου. Λυ-
ποῦμαι ὅτι ὁ ἀδελφός μου σᾶς ἀνακαλεῖ τοσοῦτον
ταχέως, ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ σᾶς
στείλῃ εἰς τὴν Ἰσπανίαν δι' οὐσιώδη ὑπηρεσίαν,
ὕπάγετε λοιπὸν, καὶ μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἀφίνετε
εἰς τὴν αὐλὴν μου θαυμαστάς καὶ φίλους.

Καὶ ὁ Μονταὶν καὶ ὁ Ρούβενς προσεκύνησαν
εὐλαβῶς, ἐγείραντες δὲ τὴν κεφαλὴν ἀπήντησαν,
πρὸς αὐτοὺς τεταμένον, τὸ ἰοδόλον καὶ φιλέκ-
δικον βλέμμα τοῦ Ἀλφόνσου. Ὁ Μονταὶν δὲν ἡ-
δυνήθη νὰ δαμάσῃ τὸν τρόμον του.

Ὅτε δὲ ἐμακρύνθησαν τῆς αὐλῆς,

— Πέτρε - Παῦλε, εἶπε τῷ ζωγράφῳ ὁ φιλόσο-
φος, θέλω περιβληθῇ διὰ θώρακος καὶ θέλω ἐτά-
σῃ τὰ ὅπλα μου ἂν ἦναι καλὰ νὰ με προφυλά-
ξωσιν νὰ μὴ κοιμηθῶ, νὰ μὴ φάγω, οὐδὲ νὰ πῖω,
ἐνόσω εἶμαι εἰς τὸ Κράτος τοῦτο, διότι ἀπὸ τὸ
βλέμμα τοῦ γαληνοτάτου Ἀλφόνσου ἐξεστοξέετο ἡ
δολοφονία.

— Αὐριοι τὰ χαρίγματα ἀναχωροῦμεν, ἀπε-
κρίθη ὁ Ρούβενς γελῶν, ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ διακη-
ρύττω ὅτι ἐλπίζω νὰ δειπνήσω καλὰ καὶ νὰ κοι-
μηθῶ καλλίτερον.

— Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Παναγία βοήθειά σου! Ὑ-
πέλαθεν ὁ Μονταὶν. Ἄς δειπνήσω λοιπὸν καὶ ἄς
κοιμηθῶ ἐπίσης καὶ ἐγώ, ἀλλ' ὅπως δήποτε, ἔδι-
δον πεντακόσια φλωρία νὰ εὐρεθῶ τὴν στιγμὴν
ταύτην πέραν τῆς Ἰταλίας· ἦτον καλλίτερος δι' ἐ-
μὲ τώρα ὁ πύργος τῶν πάππων μου.

(ἀκολουθεῖ.)

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ.

(Συνέχεια, ὅρα φυλλάδιον 29).

Ἡ ἐν Ἀβουκίρ μάχη.

Ὁ Ναπολέων μαθὼν ὅτι εἰς Ἀβουκίρ ἐφθασε
τουρκικὸς στόλος, ἐξ ἑκατὸν πλοίων συγκείμενος
καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπειλῶν, ἀποφασίζει νὰ
ἐκδικήσῃ διὰ τῶν γαλλικῶν ὀπλῶν τὰς συμφο-
ρὰς τοῦ στολίσκου. Ἀπέρχεται δὲ εἰς Γίτζεχ καὶ
κελεύει ὥρα νυκτὸς τοὺς στρατηγοὺς νὰ πορευθῶσι
διὰ ταχίστων κινήσεων πρὸς τὴν ἐχθρικήν στρα-